

Kerkrovers!

Dat staafje, dat u soms moeite geeft om uw rechterhand niet te laten weten wat uw linker doet, doet zoo niet aan uw geloof, dan toch aan uw gevoel van te verkeerren in de gemeenschap der heiligen licht eenigen afbreuk.

Het is wel schrijnend, dat men zelfs in de kerk elkander niet meer kan vertrouwen.

Het is mij niet bekend, dat in vroeger tijd ooit zulke maatregelen behoeften te worden genomen.

Hier zou dan wel diep verval openbaar worden. Een verademing is het daarom schier, als gij buiten weer eens een onderwetsch kollektzakje voor u krijgt.

Hier is de corruptie nog niet doorgedrongen. Hier ligt niemand onder verdenking.

Aan die verademing heeft men echter niet genoeg. De vraag is niet te onderdrukken: moet dat in die stadskerken nu zoo blijven?

Rechercheurs kunnen hier weinig beginnen. En het strookt niet met het wezen der kerk om die permanent in haar dienst te stellen.

Is het niet veel beter, dat zoo grondig mogelijk met het kollekte-systeem worde gebroken?

Op veel plaatsen heeft men de kollekten voor de kerk reeds afgeschaft.

De kerken met de „staafjes“ die ze nog mochten houden, behoorden wel onverwijd met die afschaffing mee te gaan.

De vaste bijdragen dienen overal de kollekten voor de kerk te vervangen.

En dan konden, vanuit een goed beginsel gezien, ook vele andere kollekten daarmee tegelijk vervallen, zooals voor emeriti-predikanten, predikants-weduwen en -weezen, zending, in het kort voor alle doeleinden, waarvoor de kerk een vast bedrag moet opbrengen, hetzij door verbintenissen in eigen kring, hetzij door verbintenissen uit het kerkverband voortvloeiend.

De kollekten beperken zich strikt tot het terrein der barmhartigheid.

Als regel kan dan met één kollekte, die voor de diakonie, worden volstaan.

En ook daarbij verlosse men ons van het hinderlijk gebengel, dat de diakonen vooral op zomere dagen in volle beurten zeer vermoet, hun een groot deel van de preek doet missen en de gemeente vaak afleidt van wat de Geest tot haar zegt.

Indien men naar gelang van de grootte van de kerk tien of twintig gesloten bussen, van binnen gevoerd, door de kerk liet circuleeren, waarbij enkele broeders slechts een wakend oog hadden te houden, zou de inzameling binnen enkele minuten zijn afgelopen.

Ook dit is niet een reformatie-punt van den eersten rang.

Niettemin de overweging waard.

Beeldenverering.

Van Roomsche zijde wordt gedurig weer betoogd, dat niet de beelden worden vereerd, maar de personen, die daardoor worden voorgesteld.

Van onzen kant houdt men vol, dat dit niet klopt op de Roomsche praktijk.

Zelfs indien Rome met haar bewering gelijk had, dan nog moet het gebruik der beelden in de kerken worden afgekeurd, volgens onzen catechismus. Immers, op de vraag: „Maar zou men de beelden in de kerken als boeken der leeken niet mogen duiden?“ wordt geantwoord: „Neen; want wij moeten niet wijzer zijn dan God, die Zijn christenen niet door stomme beelden, maar door de levende verkondiging van Zijn Woord wil onderwezen hebben“.

Maar in het antwoord op de voorafgaande vraag wordt uitdrukkelijk tegen Rome beloden, dat God verbiedt de beelden van schepselen te maken en te hebben om die te vereeren of God daardoor te dienen.

En in ons Avondmaalsformulier worden bij hen, die vermaand worden zich van de tafel des Heeren te onthouden ook genoemd: allen, die den beelden eere aandoen.

Dat en onze Catechismus en ons Avondmaalsformulier daarmee Rome geen onrecht aandoen, kan slag op slag uit de Roomsche literatuur worden aangetoond.

Ook onlangs troffen wij een nieuw staaltje aan in „De Maashode“.

Onder een illustratie vindt men het volgende onderschrift: „Voor eenige maanden heeft Mgr. Aengenent van den H. Vader een zilveren Rozenkrans ontvangen, bestemd voor het genadebeeld van onze Lieve Vrouwe ter Nood te Heiloo. Gisteren, op het tielfeest van de kapel, waar dit beeld vereerd wordt, heeft Mgr. Aengenent persoonlijk dit geschenk gebracht. Monseigneur op het oogenblik, waarop hij den zegen aan de aanwezige pelgrims geeft“.

Men ziet, de door ons gespatieerde woorden leveren het bewijs.

De Roomsche onderscheiding tusschen hogere en lagere vereering kan geen dienst doen om dit bewijs te ontzenuwen.

Het gaat er om of door Rome in eenigerlei vorm de beelden vereerd worden.

En ondanks alle Roomsche tegenspraak geeft Rome zelf de Reformatie gelijk.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Langs de kwestie heen.

De leider van het Propaganda-Bureau der Christelijk-Democratische Unie zond ons ter opname een stuk, dat gericht is tegen het artikel, dat wij naar aanleiding van het resultaat der verkiezingen schreven.

Het is ons niet mogelijk de plaatsing te overwegen, omdat het voornaamste van het ingezondene langs de kwestie, welke wij ter sprake brachten, heenloopt.

En er steekt nooit profijt in langs elkander heen te redeneeren.

Wij zagen alleen de zaak onder de oogen: hebben de Antirevolutionairen ter oorzake van het kerkelijk schisma aan de Chr. Dem. Unie verloren? Dat die vraag door anderen werd opgeworpen kan geen verwondering baren, waar toch vooraanstaande personen uit de schismatische kerken vóór de verkiezingen optraden om de kandidaten der Unie aan te bevelen. Of de Chr. Dem. Unie zelf een bepaalde houding ten aanzien van het schisma aannam, roerden we zelfs niet aan.

Wij mogen niet toelaten, dat onze beschouwingen naar dit terrein worden overgeheveld.

Twee schrijver maakt de opmerking, dat de vergelijking tusschen de cijfers van de Chr. Dem. Unie in 1929 met die der Christen-Demokraten van 1925 weinig zin heeft, omdat de Chr. Dem. Unie eerst in 1926 werd opgericht. Anderen blijken niet van die gedachte te zijn. Niet alleen door ons, maar ook door bladen als het „Alg. Handelsblad“, „De Maashode“ e.a. wordt dezelfde vergelijking getrokken. Ondanks het advies van den heer Staalman om blanco te stemmen, kan de nauwe verwantschap tusschen de Christen-Demokraten van 1925 en de Chr. Dem. Unie kwalijk worden geloofd.

Schreven wij, dat in den kieskring Haarlem geen lijst van de Chr. Dem. Unie werd ingediend, onze inzender wil er op attent maken, dat die wel werd ingediend, doch door ongesteldheid van den persoon, die zich daarmee belast had, te laat. Maar dit kan men toch moeilijk indienen noemen. Als ik beweer, dat Stresemann de reis naar New York op de „Bremen“ niet meemaakte, gaat het dan aan een tegenspraak te lanceren in dezen vorm: hij maakte die wel mee, maar te laat? In elk geval weten onze lezers nu, dat de Chr. Dem. Unie in den kieskring Haarlem een lijst had willen indienen. Ofschoon het feit, dat alles hier gezet was op den worp van de gezondheid van één persoon, ons ook wel wat te zeggen heeft, treden we daarin liever niet, want wij hebben er geen behoefte aan over deze materie een discussie uit te lokken.

De kabinetsformatie.

Dat aan Jhr. Ruys de Beerenbrouck opdracht werd verstrekt om een kabinet te formeeeren, steunende op de partijen der rechterzijde, stemt tot voldoening.

Wat de „N. R. C.“ ook betooge, een parlementair kabinet is wel degelijk mogelijk.

Doch alleen, wanneer het een rechts kabinet is.

Of hij het aanwijzen van Jhr. Mr. Ruys het motief heeft voorgezet, dat de stembusuitslag in die richting wees, valt niet te beoordeelen.

Wij voor ons meenen niet, dat de verkiezingen een bepaalde richting behalve dan die van een rechts kabinet aanduiden.

Indien aan De Geer of Colijn de zware eer der kabinetsformatie ware toegekend, zou dit stellig niet tegen den geest der verkiezingen indruischen.

Toch is het ons liever, dat dikmaal het oog viel op een Roomsche staatsman als kabinetsformateur.

Afwisseling is ook in deze gezond. Zoo worden de lasten verdeeld.

Een Roomsche was aan de beurt.

Colijn formeerde in 1925 een ministerie.

En al vormde daarna De Geer een intermezzo-kabinet, zoo ware het toch zeker niet gewenscht, dat hij nu weder tot de formeeringstaak werd geroepen. Zoo licht zou met eenige verandering het intermezzo-kabinet in een parlementair kabinet kunnen zijn omgetimmerd. Al konden gedurende zijn bewind geen principieele wetten worden op stapel gezet, hij had toch genoeg invloed, dat deze periode meetelt voor zijn beurt. Vooral, omdat het de Christelijk Historischen waren, die het kabinet-Colijn deden duikelen.

Wij verheugen er ons over, dat „De Standaard“ meende, dat thans de portefeuille van financiën nu eens niet aan een politicus van Antirevolutionairen huize dient te worden toegewezen.

Hoe gaarne men zich van onzen kant ook offers getroost voor een goede politiek, die offers mogen toch niet te zwaar op één partij drukken.

En juist het aanvaarden van de portefeuille voor financiën beteekent het grootste offer brengen.

Een minister van financiën, die durft ingrijpen en met van de daad is, komt de partij, waartoe hij behoort, in den regel op stemmenverlies te staan.

Dat is voor een keer zoo erg niet.

Doch het mag niet keer op keer gebeuren.

Of Ruys slagen zal?

Er worden harde noten gekraakt over de Christelijk Historischen.

Indien het waar is, wat verluid wordt, dat zij van een vast akkoord en een omlijnd program als basis voor de medewerking met de Regeering niet willen weten, zouden wij niet klagen als de zaak daarop afsprong.

Wij hebben met de Christelijk Historischen al zooveel leergeld betaald, dat het niet geraden mag geacht anders dan op gedetailleerd kontrakt met hen samen te werken.

Zij de vrees, wat geschieden moet als men van Christ-

lijk Historische zijde zich niet binden wil, geen leidvrouw.

Er komt een hecht en homogeen rechts kabinet, dat voor een vierjarige periode op de meerderheid der Kamers als met wiskunstige zekerheid aan kan.

Of er komt er geen.

In een politiek, die één partij in het bijzonder naar de oogen moet kijken, zit bederf.

Zij is oorzaak, dat de ministerszetels van het begin af op wormstekige, wankelende pooten staan.

Onze mannen zijn er te goed voor om daarop plaats te nemen.

Onze partij mag daaraan niet gewaagd.

Dan maar liever op andere wijze parlementair gemodderd.

Wij hopen echter, dat het verantwoordelijkheidsbesef bij de drie partijen van de rechterzijde sterk genoeg zal zijn om een vasten koers te verkiezen boven vrijbuiteren. De kabinetsformatie doet in gewicht voor de verkiezingen niet onder.

Daarom worde ook zij in het gebed gedacht.

HEPP.

HET BOEK VAN DE WEEK.

Ben Lindsey's Nieuw-Sexueele Ethiek. Beschouwing en protest naar aanleiding van zijn boek „Opstandige Jeugd“, door A. Hymans, arts te Giessen-Nieuwkerk. N.V. G. J. A. Ruys' U.M. — Zeist, 1929.

Als een van de vele ontkenstings-verschijnselen in den tegenwoordigen tijd moet aangemerkt het roepen om een nieuwe huwelijksmoraal.

De huwelijksopvatting, welke men toentoe was toegedaan, kan zich tegenover de veranderde omstandigheden niet langer handhaven, zoo heet het.

In den grond van de zaak zijn alle menschen het daarover eens, aldus stelt men het voor. Alleen komen sommigen er rond voor uit, terwijl anderen het niet openlijk willen toestemmen. De laatsten zijn huichelaars. Zij geven zich een air van onderwetsche deugdelijkheid, terwijl zij in het geheim zich allerlei moderne vrijheden veroorlooven. Zij leven volgens hun natuur, maar doen het voorkomen, alsof zij de natuur beheerschen, wat niet anders zeggen wil dan haar geweld aandoen. Aan die huichelaarj moet een einde komen. De dingen moeten bij hun naam genoemd. De traditioneele huwelijksmoraal moet overboord. Een nieuwe moraal dient te worden geschapen, een moraal, die kan worden nageleefd, een wet, welke de mensch volkomenlijk kan houden.

In Europa heeft men daarover zwaarwichtige theorieën opgesteld. Op kongressen hebben vrouwen, ja vooral vrouwen, zich doen kennen als voorstanders van een radikale revolutie. Het recht op het moederschap, ook buiten het huwelijk, werd met den geest van een furie door haar opgevoerd. Het vrije sexueele verkeer werd als het toppunt van zedelijkheid geprezen. Het christelijk huwelijk zou de vrouw in een toestand brengen erger dan de prostitutie. Men maakte konstrukties op voor een nieuwe maatschappij, welke de erotiek eerst tot haar recht zou doen komen. De school van Freud werkte ten behoeve van een toekomstig gezond geslacht in deze richting mee.

Daarmee kwam men aan vele onzedelijke praktijken tegemoet. Men paste zijn theorie daarbij aan. Men legde zoo het geweten, dat nog altijd sprak, het zwijgen op. Het verwijt, dat gij uzelf maakt, komt voort uit atavistische vooroordeelen, zoo stelde men hen, die geen vrede vonden in de zonde, gerust. Gij zijt juist de pioniers van een nieuwe beschaving. Gij zijt profeten, die uitroepen de opening der gevangenis voor de ongelukkigen, die door de oude moraal gebonden zijn.

Want dat in de praktijk de sexueele immoraliteit verschrikkelijk is, wie onzer kan het tegenspreken? Wij willen het dikwijls niet zien.

Wij lezen over ontstellende statistieken heen.

Wij komen er niet over in beweging.

Maar waar is het, dat in Amsterdam tachtig procent der huwelijken gedwongen zijn.

Waar is het, dat in ons land de abortus provocatus druk wordt uitgeoefend.

Waar is het, dat in Duitschland dertig procent van de eerstgeborenen het merk der onschtheid draagt.

Waar is het, dat in Parijs niettegenstaande een schamtelooze gebruik van anti-conceptionele en abortatie-middelen dit percentage nog tot 25 klimt.

Waar is het, dat in Rusland...

Maar over Rusland raken we vooreerst niet uitgepraat.

Trouwens, wie een schildering zou willen geven van de verregaande sexueele demoralisatie in ons werelddeel, ver weg en dicht bij ons, zou daaraan jaar en dag moeten werken.

En nu komen geleerden en kwasi-geleerden om het immoreele met biologische, physiologische, psychologische, paedagogische, evolutionistische gegevens om te redeneeren tot een moraal-systeem.

Een heele lijst van namen en werken zouden hier opgegeven kunnen worden.

Toch is er niet één boek onder, dat zulk een geweldigen opgang maakte als dat van den kinderrechter te Denver, Ben Lindsey, over „Opstandige Jeugd“.

Hymans deelt mee: „nu wordt met Lindsey's boek als paedagogisch propagandamateriaal gewerkt in bepaalde jeugdkringen en hoorde ik, dat dit boek, dat over de geheele wereld door duizenden verslonden wordt, circuleert in schoolklassen“.

Waarom gaat dit Amerikaansche boek er zoo grif-

in, terwijl E. zelden van v. ken worden.

Ik geloof d. der Europees. galooers van huu kracht z. al zwaar zij. zij er licht.

Het publiek en dat daarin als er zoo z. wel niet in. maar de ge. heet hangij.

Ben Lin. Hij handelt the best of maken is.

In de oers voor de jeug jonge mensc de jongeren, strookt met. zedelijk. Het l wordt door l dat ik al uw kour. Soms u aan goede het in orde, en grootoudel

zij bewust d. handelen. En te veranderer Zoo'n rede

En de wer zich niet gra breekt.

Men kan ander terrein

Met die w. Outangs dy Daar las ik peesche uitga. Welverzorgde Amerikaansche niet genoeg.

Het Amerik. Vandaar, d. deren voor

Ben Linda moet omgaan

hen in. Hij l. wen in, doo. hebben. Hij l. sche konkurr. radikale niet door de enk van af. Zij zels niet ov. genoeg. Dit

Daar gedraag „neuze-succes“

Doch dat

En het kan dat er boeken

tegenif toe

Ik zal mij

Ik bepaal

Het is de

wingen, welk

En hoewel

loops wel ad

niet den in

rich dit wer

Heeft hij

verdient het

stukken begin

Op blz. 85

ndruk van

Hymans —

Zijn middelen

het van over

krigen; de a

ning van de

door de Over

tal; het recht

van kinderen

dat hij de g

de eene vrou

etische reden

van bepaalde

Hymans is

tengewoon b

Hij vermel

men respect

niet op ger

Maar van w

belangrijks o

Hij bopert

Doch hij te

tijd naar een

Daarbij sch

vooral aan

komen.

En wat ve

bestistheid k

van het huw

in het begi

wil, geen leids.

sch kabinet, dat
heid der Kamer

zonder naar d:

van het begin af

daarop plaats te

1. parlementair ge-

rdelijkheidbeset

sterk genoeg zal

ven vrijbuiteren.

voor de verkie-

dacht.

HEPP.

CK.

neuele Ethiek. Be-

leiding van zijn

door A. Hymans,

— Zeist, 1929.

verschijnselen in

erkt het roepen

nogtoe was toe-

erde omstandig-

set het.

+ menschen het

r. Alleen komen

nderen het niet

en zijn huiche-

erwetsche deug-

tellet allerlei mo-

volgens hun na-

f zij de natuur

wil dan haar

moet een einde

naam genoemd.

overhoord. Een

en, een moraal,

elke de mensch

arwichtige theo-

n vrouwen, ja

voorstanders

op het moeder-

met den geest

te vrije seksuele

ijkheid geprezen.

in een toestand

maakte kon-

appij, welke de

innen. De school

toekomstig ge-

telijke praktijken

arbij aan. Men

rak, het zwijgen

komt voort uit

en hen, die geen

zijn juist de pio-

rijt profeten, die

de ongelukki-

in, terwijl Europeesche boeken van dezelfde en niet
zelden van verder strekking, veelal slechts uit bibliothe-

ken worden betrokken?
Ik geloof dit hierin te moeten zoeken: de zwakheid
der Europeesche voorloppers en geestesverwanten en
malloppers van Ben Lindsey is hierin gelegen, dat zij
hun kracht zoeken in zware konstrukties. Het moet voor-
al zwaar zijn, opdat de menschen niet denken, dat
zij er licht overheen loopen.

Het publiek daarentegen, waarvoor het geschreven is
en dat daarin gewetens-stoppers kan ontvangen, oordeelt:
als er zoo zwaar over geboond moet worden, zal het
wel niet in orde zijn. Zij houden de praktijken aan,
maar de geboden rechtvaardiging mijden ze als een
heet hangijzer.

Ben Lindsey legt het anders aan.

Hij handelt volgens het Amerikaansche recept: to make
the best of it, het beste ervan maken, wat ervan te
maken is.

In de eerste plaats werpt hij zich op als advokaat
voor de jeugd. Dat bezorgt hem de sympathie der
jonge menschen. De ouderen, zoo richt hij zich tot
de jongeren, begrijpen u niet. Zij noemen, wat niet
strookt met hun begrippen van seksuele moraal, on-
zedelijk. Het leven, dat gij met allen van uw leeftijd leidt,
wordt door hen veroordeeld. Maar ik begrijp u. Niet,
dat ik al uw seksuele opvattingen en praktijken goed-
keur. Soms handelt gij onverstandig. Het ontbreekt
u aan goede voorlichting. Als gij die maar krijgt, komt
het in orde. Gij behoeft niet de moraal van uw ouders
en grootouders over te nemen. Maar wat gij doet, moet
gij bewust doen. Gij moet met overleg en verstand
handelen. En zoo hebt gij u niet naar de moraal
te veranderen, die moraal verandert zich naar u.

Zoo'n redeneering kan iedereen snappen.

En de wereld is wel zoo veramerikaniseerd, dat zij
zich niet graag over ingewikkelde theorieën het hoofd
breekt.

Men kan dit in Europa — zij het dan meer op
ander terrein — betreuren.

Met die werkelijkheid heeft men rekening te houden.
Onlangs dwaalde mijn oog af naar een filmrubriek.
Daar las ik een paar zinnen, waarin over het Euro-
peesche uitgaande publiek steen en been werd geklaagd.
Welverzorgde, kunstzinnige films gaan niet, maar van
Amerikaansche flauwiteiten en dwaasheden krijgt men
niet genoeg. Hollywood blijft troef!

Het Amerikanisatie-proces werkt ook hier.

Vandaar, dat Ben Lindsey toegang kreeg, waar an-
deren voor een gesloten deur kwamen.

Ben Lindsey weet, hoe hij met jonge menschen
moet omgaan. Hij is voor hen niet te hoog. Hij palmt
hen in. Hij boezemt hen als ook ouderen eenig vertrou-
wen in, doordat hij van het alleruiterste niets moet
hebben. Hij is veel minder radikaal dan zijn Europee-
sche konkurrenten. Over het geheel is men van het
radikale niet gediend. Fanatiek drijven wordt slechts
door de enkelen begroot. De massa wendt er zich
van af. Zij wil niet naar het eindstation. Denkt er
zelfs niet over. Een paar stations verder is al mooi
genoeg. Dit nu heeft Ben Lindsey intuïtief doorzien.
Daar gedraagt hij zich naar. Daaraan dankt hij zijn
„reuze-succes“.

Doch dat „reuze-succes“ maakt zijn boek gevaarlijk.

En het kan dan ook niet anders dan toegejuicht,
dat er boeken en artikelen verschenen, welke bedoelen
tegengif te dienen.

Ik zal mij van het opsommen van titels onthouden.

Ik bepaal mij tot het boek van Hymans.

Het is de beste bestrijding van Lindsey's beschou-
wingen, welke ik tot heden las.

En hoewel ik hier geen recensie schrijf, mag ik ter-
loops wel adviseeren, dat ieder, die in enig opzicht
met den invloed van Ben Lindsey te maken krijgt,
rich dit werk aanschaffe.

Heeft hij „Opstandige Jeugd“ zelf niet gelezen, dan
verdient het aanbeveling, dat hij met de laatste hoofd-
stukken beginne.

Op blz. 85 h.v. ontvangt men een tamelijk volledige
indruk van wat Lindsey wenscht. Lindsey — aldus
Hymans — ziet gevaren voor de zedelijkheid dreigen.
Zijn middelen daartegen zijn: „het proefhuwelijk, waarbij
het van overheidswege verboden zal zijn kinderen
te krijgen; de aanvulling daarop met de vereischte toestem-
ming van de Overheid tot het krijgen van kinderen;
door de Overheid gepropageerde regeling van het kinder-
tal; het recht van de ongehuwde vrouw tot het krijgen
van kinderen (hierbij zegt Lindsey niet, of hij — evenals
dat hij de gehuwden het geval is — dit recht aan
de eene vrouw wil geven en aan de andere om euge-
netische redenen wil weigeren); het onvruchtbaar maken
van bepaalde minderwaardige individuen“.

Hymans is op het gebied der Seksuele Ethiek bui-
tengewoon belezen.

Hij vermeldt een hoeveelheid litteratuur, waarvoor
men respect moet hebben. Ik heb er mijn kaartenkast
niet op geraadpleegd of hij werken ongebruikt liet.
Maar van wat in ons land verscheen sloeg hij niets
belangrijks over.

Hij beperkt zich dan ook niet tot Lindsey.

Doch hij teekent heel de stuwung van den modernen
tijd naar een andere huwelijksmoraal.

Daarbij schrijft hij een eenvoudigen, klaren stijl, wat
vooral aan een boek als het zijne ten goede moet
komen.

En wat voor ons nog meer beteekent: met groote
beslistheid komt hij op voor de christelijke grondslagen
van het huwelijk.

In het begin bespreekt Hymans de groote oppervlakkig-

heid van Lindsey's boek. Dat is natuurlijk niet het moeilij-
ste deel van zijn taak. Want ware Lindsey niet oppervlakkig,
zijn werk zou bij de andere van denzelfden aard, die
door weinigen worden gelezen, kunnen worden gede-
poneerd. Uit den stapel oppervlakkigheden, welke echter
te licht zijn, dan dat de zolders ervan zouden kraken,
kan Hymans er maar enkele kiezen. Terecht attendeert
hij prop, hoe Lindsey de seksuele opvoeding exclusief
intellectueel opvat. Voorlichting is bij hem alles.
Van de jonge meisjes, die van het seksuele leven op
de hoogte zijn gebracht, zegt hij: „Haar treft geen lelsel:
het is, alsof ze inderdaad door Engelen bewaard wor-
den“. Dat intellectueelistische liedje kennen we. Men
moet of ervaringloos tegenover het leven staan of door
ervaring niets geleerd hebben, om daarnaar nog te
luisteren. Maar... „het is gezet op dansmuziek. Ook
protesteert Hymans tegen het begrip „liefde“, dat Lind-
sey huldigt en dat niet anders is dan zinnelijkheid.
Helaas wordt de liefde niet alleen door den man uit
Denver naar omlaag gehaald. Zijn waarschuwing is
hier op haar plaats: „Tot in onzen eigen kring dreigt
dit verzwakkend misbruik van het woord liefde in
te sluipen: in een overigens zeer mooi hoofdstuk
van het „Algemeen Weekblad voor Christendom
en Cultuur“ — ik haalde er hiervoor reeds iets uit aan —
wordt gesproken van het „ongeoefde Liefdeleven
in zijn verschillende vormen“. Hij neemt er een loopje
mee, dat meisjes, die de vleugels branden, voor Lindsey
alle even lief en goed en mooi zijn en dat de fouten,
welke zij begingen en uit onverstand en onwetendheid
zijn te verklaren, gemakkelijk worden verbeterd „na
enkele of na één enkel gesprek met — ja met Ben
Lindsey“. Wat Lindsey daarin verhandelt, verradt hij
niet. Dat is zijn geheim. Zeker octrooi op genomen!

Vervolgens beschuldigt de schrijver Lindsey van
„knoeien“. Dat woord is niet te sterk. Lindsey leende
zich immers tot de praktijk van ondergeschoven kin-
deren. Babies van ongehuwde moeders werden door
zijn toedoen en met behulp van dokters als kinderen
van kinderlooze echtparen aangegeven. Hier deed de
rechter het recht wel struikelen op de straten!

Een tweetal hoofdstukken worden gewijd aan plaatsen,
waar Lindsey zichzelf tegensprekt of speelt met woer-
den. De slagen, daarin toegebracht, zijn raak!

Al werkt Lindsey met idealistische motieven, duidelijk
laat Hymans den materialistischen achtergrond zien. Hij
citeert: „Het huwelijk zou zelden een mislukking zijn,
als de levensomstandigheden en de economische voor-
waarden goed waren en eveneens moet het haast wel
verkeerd gaan, als het duidelijk blijkt, dat zulke voor-
waarden ontbreken en dus het huwelijk zich slechts
met moeite kan handhaven“. Na zoo'n citaat zijn feite-
lijk verdere bewijzen overbodig. Op dezelfde materia-
listisch-rationaliserende lijn ligt naar het oordeel van
Hymans ook het z.g.n. plaatsvervangende moe-
derschap (men zie daarvoor Gen. 30:3), waartegen
Lindsey ook in zijn kwaliteit als kinderrechtter geen be-
zwaar bleek te hebben.

Heel aardig neemt de medicus Hymans den jurist
Lindsey op den hak, waar deze zich op medisch ter-
rein waagt. En hij verwijst „voor verdere medische
onzin“ naar het boek, dat Lindsey later deed verschij-
nen „Huwelijk in kameradschap“. Toch gleed ook Hij-
mans voet uit, toen hij zich op zuiver theologisch
gebied begaf. Hij meent, dat zelfs hoererij geen grond
van echtscheiding mag wezen. En hij beredeneert dit
zoo: „De woorden „anders dan uit oorzaak van hoe-
rerij“ of „anders dan om hoererij“ komen alleen bij
Mattheus voor (5:32; 19:9); in de parallele plaatsen
bij Markus (10:11) en Lukas (16:18) komen ze niet
voor en ook Paulus vermeldt ze niet in 1 Kor. 7:10 v.
Ze zijn daarom waarschijnlijk niet van den Heere Jezus
zelf afkomstig, maar in de overlevering, die Mattheus
volgde (of misschien ook door hemzelf) uit de aan
Sjammaal toegeschreven interpretatie van Deut. 24:1
overgenomen“. Hymans biecht eerlijk op, waar hij die
wijsheid vandaan heeft. Maar de randslieden, door hem
gekozen, worden door ons gewraakt. Daar steekt een
verkeerde inspiratie-theorie achter! Had „schoenmaker“
Hymans zich gehouden bij zijn leest! Overigens heeft hij
echter, waar hij zich ook op de Schrift beroept, onze
volle instemming.

Want het is niet een van de geringste verdiensten
van dit geschrift, dat het met Gods Woord te rade
gaat en dat daaraan de beslissing wordt toegekend.
Als Lindsey verzekert: „Ik heb vertrouwen in de resul-
taten, in de innerlijke goedheid der menschen en in
het waarachtig goddelijke van de scheppende evolutie,
die aan dit alles ten grondslag ligt“, dan merkt Hij-
mans op, dat dit niet met den bijbel strookt.

„Ik heb geleerd niemand te veroordeelen en niets
meer gemeen of onrein te vinden.“ Alzoo sprak Lind-
sey. Hymans trekt daaruit de ware konklusie: „Lindsey
kent geen zedelijke norm“ en onder zedelijke norm
verstaat hij een door God gestelden eisch.

Dat het saamvattend oordeel van Hymans over dit
boek van Lindsey een scherp vonnis inhoudt, laat zich
verwachten. „Een boek als dat van Lindsey, op deze
wijze pleitend en betoogend voor een nieuwe orde van
zaken, is schadelijker te achten dan grove pornogra-
fie. Bij velen toch, die naar pornographisch werk
gripen, zal het besef leven, dat zij naar iets heilijks, naar
iets verlagendes gripen; naar iets, dat het daglicht
niet verdragen kan.“

Ergo dan pornografie!

Hoe juist is dit gezien!

Lindsey meent, dat drang naar vrijheid een kenmerk
is van de legendarische jeugd. En hij eischt: geef ze
de vrijheid. Laten de jonge menschen een proefhuwe-

lijk aangaan. Maar... de staat moet het krijgen van
kinderen verbieden. Laat het ongehuwde meisje moe-
der worden, indien zij het wenscht. De staat sanctioneert
dat. De staat trede regeland op bij het geboortecijfer.
De staat doe dit en doe dat.

Hierbij laat Hymans spatieeren: „In naam der
vrijheid wordt ons hier geboden de meest
duidelooze staatsdwang; in naam der vrij-
heid de meest ondraaglijke staatsbemoei-
ing met het eigenste eigen leven“.

Wie een vrijheid buiten Christus zoekt, geeft zich
onafwijsbaar aan menschenlijken dwang over.

Hymans poogde in Lindsey te waardeeren zijn eer-
lijkheid, zijn liefde tot de jeugd en zijn optimisme.
Maar aan het einde van zijn boek bekenet hij, dat
hij in de eerlijkheid de pijn heeft gemist; dat de liefde
een karikatuur is van liefde en „dat het naar den hoog-
sten maatstaf gemeten liefdeloos is van den opvoeder
te volgen in plaats van vóór te gaan; dat dit optimisme
zich grondt op in den mensch gelegen factoren“, en
„wanneer ons vertrouwen in menschen ondernijnd zal
worden, zal ook ons optimisme ineenzakken“. Het echte
optimisme herinnert — aldus Hymans aan het slot —
zich het woord van Hem, Die op den troon zit: „Ik
maak alle dingen nieuw“.

Dit boek van de week is een mooi boek over een
leelijk boek.

Het is een gezond boek over een verdorven boek.

Het is een christelijk boek over een humanistisch
boek.

Want Lindsey's boek is als een giftige vrucht gegroeid
aan den boom van het humanisme, een boom goed tot
spijze, een lust voor de oogen, begeerlijk om ver-
standig te maken.

Maar wie daarvan eet, sterft den dood.

HEPP.

PERSSCHOUW.

De stadsdominee en de preek.

Dr. K. Dijk schrijft in „Geref. Kh. Den Haag“ over
„Stads-dominees en hun gemeente“. Uit het eerste artikel
knip ik dit gedeelte:

Laat ik mogen beginnen met de prediking.
Zeker, het is een vreugde aan zooveel het Woord
te mogen prediken.

Het stemt tot ootmoedige blijdschap, wanneer God
door ons velen bereikt.

Maar... een stadskerk beziet deze dingen niet
altijd en ook niet voldoende van de ideële zijde.
Wanneer zij altijd leefde in het besef: in Gods huis
heeft Hij zelf een boodschap aan ons; Zijn dien-
stknecht spreekt Zijn Woord: ik heb naar Christus'
Evangelie te luisteren, (waaraan natuurlijk moet
beantwoorden de roeping der dienaren om dat Woord
in al zijn rijkdom te ontvouwen), was er weinig
gevaar van afbuiging van het ideële spoor. Maar
zoo geestelijk zijn wij menschen niet. Wij zijn van
gelijke bewegingen als de Corinthiërs, die ook gin-
gen keuren en kiezen. We hebben een „aardsch“
hart, en ach: daar komt nog vleesch en wereld
bij. — en de weg voor allerlei minder goede dingen
is gebaan. Omdat men meer dan één domine heeft,
gaat men vergelijken. Men gebruikt den een als
gewicht om den ander te wegen. Men stelt ze naast
en tegenover elkaar, en vergunt me dat beeld, de
predikantenlijst in de Kerkbode is voor menigene
als een spijkaart, waaruit men het liefst dat gerecht
kiest, dat men zelf het lekkerst vindt. En dan vooral
die gerechten, die nieuw zijn. Zij streven tot stre-
ling van 't gemoed den honig ver te boven, of,
om een ander beeld en een woord van Ds. Sik-
kel Sr. te gebruiken: stadskerken houden veel van
haar Benjamin, al vergeten zij waarlijk de ouderen
niet.

Wat is hiervan het gevolg?

Veelerlei, wat ik liever niet noem.

Een stadsgemeente is een pracht-plaats om zich
te harden.

Maar dit is wel een van de vruchten, dat in een
grote stadsgemeente een domine veel meer voor
een gehoor preekt dan voor zijn gemeente.
Wij hebben, Gode zij dank, bij ons dat navel verzakt,
door de kerkplitsing. Wij hebben de vrijmoedigheid
genomen om de massaliteit te breken, en ik ben
nog altijd dankbaar, dat deze eerste stap op den
weg is gezet. Maar het kwaad is niet geheel verhol-
pen, dat in de prediking domine en gemeente, d.w.z.
dat deel, dat hij bewaakt, zoo veel gescheiden zijn,
en het contact niet bereikt wordt, dat voor de zu-
vere bearbeiding der gemeente noodig is. En dit
drukt het stadswerk. Daarbij wil ik aller-
minst vergeten, dat op de Dienaren des Woords
de roeping rust om alle krachten in te spannen,
en alle heerlijkheid van het Woord te laten schitteren.
Daarbij zie ik waarlijk niet over het hoofd, dat de
domine's hun uiterste best hebben te doen, neem
niet om door allerlei interessante dingen, maar door
de schoonheid en majesteit van het Woord de men-
schen te trekken. Ik pleit niemand vrij, die niet
vrij te pleiten is, doch de constellatie van den pre-
dikant in de grote steden is niet bevorderlijk
aan de waardeering van allen. Ook de barmhartig-
heden der gereformeerden kunnen wreed zijn. Toen
ik hier pas was hoorde ik over een preek van een
domine uit een andere plaats, die hier preekte, deze
ontboezeming van een niet-jengigen broeder: „zoo
iets prachtigs hebben wij hier nog nooit gehoord“,
op welke zielskreet van verbazing een onthousias-
amen volgde van een anderen disp-getroffen hoorder.
En ik dacht aan de prediking van Sikkels, Oranje,
de Moor, en aan den arbeid van Doorn en
Van der Linden, om maar niet meer te noe-
men, en ik vroeg mezelf af: is dat nu alles reeds
vergeten?

Nu zal men deze dingen niet zoo hard bedoelen.